

BYGGVÄSTEN

TIDNING TILL MEDLEMMAR I BYGGNADS VÄST ÅRGÅNG 8 NUMMER 4 DECEMBER 2017

CLAES JOBBAR
VIDARE EFTER
65

SIDAN 9

FÖRBRUKAD VID 35

Vi tittar närmare på vibrerande verktyg

SIDORNA 2, 4 OCH 5

**Krönika:
Arbetsgivaren
har ansvaret**

SIDAN 3

**Två MB
om sina
uppdrag**

SIDORNA 6-7

**Plattsättare
som siktar
mot eliten**

SIDAN 12-14

Väst

BYGGNADS

~~Dåliga~~ Bra vibrationer

Skadorna drabbar fler och yngre

4-5 Temat på årets arbetsmiljövecka var vibrerande verktyg och maskiner.

Vibrationsskador är i dag den vanligaste godkända arbetsskadan. Skadorna blir ofta allvarliga och bestående i händer, nerver, leder och muskler. Vita fingrar och karpaltunnelsyndrom är också vanligt.

Enligt statistik från Afa försäkringar har vibrationsskadorna tidigare ökat långsamt men konstant. Men de senaste åren verkar något hänt. Vissa arbets- och miljömedicinska kliniker runt om i landet har sett en fördubbling av antalet sökande patienter.

Vanligast är skadorna bland män

i åldrarna 47-49 år som arbetar i bygg- och anläggningsbranschen eller som metallarbetare. Men allt fler yngre drabbas.

De jobbar med vibrerande maskiner, verktyg eller arbetsobjekt som hålls eller stöds av handen, till exempel slipmaskiner, skruvdragare, bergborrar och mejselhammare.

Skadorna uppstår ofta redan innan en person bedöms ligga i riskzonen. Många söker hjälp för sent och tvingas i värsta fall lämna sitt yrke.

Byggvästen har träffat Claudiu från Göteborg som är förbrukad i yrket vid 36 års ålder. Vi tittar också på forskning kring maskiner med låg vibration.

Ett telefonnummer för fackliga frågor:

010-601 10 00

TIDNINGEN BYGGVÄSTEN

Adress: Byggvästen
Olof Palmes Plats 1
413 04 GÖTEBORG
Redaktör: Peter Gustafsson
[text & foto om ej annat anges]
010-601 14 39,
peter.gustafsson@byggnavads.se

Redaktionskommitté: Linnéa Ellström,
Tomas Emanuelsson, Charlotte Beijmyr,
Henrik Fager, Rickard Kronlid, Michael
Nyrén, Peter Hellberg, Jörgen Frödelius
Utgivning: Fyra nummer per år
Ansvarig utgivare: Tomas Emanuelsson
Tryck: Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB.

Byggnads Väst

KONTAKT

Alla kontor: 010-601 10 09
Medlemsservice: 010-601 14 14
vast@byggnavads.se
byggnavads.se/vast

KONTOR

Göteborg (regionkontor)
Olof Palmes Plats 1
413 04 GÖTEBORG
Fax: 031-774 33 77

Borås

Norrby Tvärgata 3, 2 tr
504 37 BORÅS
Fax: 031-774 33 77

Halmstad

Andersbergströgen 104
302 55 HALMSTAD
Fax: 010-601 13 98

Skövde

Box 417 [Besök: Torggatan 18, vän 3]
541 28 Skövde
Fax: 0500-44 75 09

Trollhättan

Swedenborg Center
Lasarettsvägen 9
461 52 TROLLHÄTTAN
Fax: 0520-48 92 99

Öppettider på kontoren:

Månd-torsd 8-12, 13-16, fred 8-12
[8-12 även dag före "röd dag"/afton]
Obs! Skövde Må-to 9-12, 13-15, fred 9-12
Har du svårt att komma dessa tider? Ring! Vi
hittar en tid som passar bättre.

Telefontider på samtliga kontor:

Månd-torsd: 8-12, 13-16
Fred: 8-12, 13-15
[Medlemsservice 9-12]

A-KASSAN

Telefon: 010-601 18 00
E-post: a-kassan@byggnavads.se

Telefontider: Ersättning, medlemskap
och avgifter, månd-fred: 9- 11

Utlandsarbete: Månd, onsd och fred: 9-11

Omprövning eller överklagan:

Månd-fred: 9-11

Obs! Alla handlingar sänds till Arjeplog

Kassakort skickas till:
Byggnads a-kassa,
FE36, 930 87 ARJEPLOG
Alla övriga handlingar till:
Byggnads a-kassa, FE36,
930 88 ARJEPLOG

På omslaget syns Claes Billingsdal som
jobbar vidare efter att han fyllt 65 år.

Företagen måste göra mer för att förebygga

En bra och fungerande arbetsmiljö krävs för ett helt liv. Tyvärr kan vi gång på gång konstatera att många av våra medlemmar skadas för livet på sina arbetsplatser. För att förebygga behöver alla företag och arbetsplatser arbeta med att förbättra arbetsmiljön på plats och skapa förutsättningar för ett förebyggande arbete. Allt för att minska utslitning och skador.

För att klara detta behöver vi ha starka och välutbildade skyddsombud. Inte minst behöver skyddsombuden stå fria från företagen och med tydligt mandat företräda sina arbetskamrater på arbetsplatsen.

Ombudet ska känna sig tryggt och inte utsättas för påtryckningar från arbetsgivare.

Det förekommer även indirekt tryck mot den person som innehar uppdraget genom att det är en högt uppskruvad stress och dålig planering som skapar problemen. Här har vi alla en roll för att hjälpa de kamrater som tagit på sig uppgiften att företräda oss i arbetsmiljöfrågor.

DET STÖRSTA ANSVARET vilar dock på arbetsgivaren. Det är arbetsgivaren som har ansvaret för att arbetsmiljön är sådan att den minimerar risken för utslitning och skador.

Jag blir lika förvånad var gång jag hör exempel på

„...alla pekar på alla och gör allt för att komma undan.

arbetsgivare som motarbetar skyddsombuden. Vi ser även vilka problem som uppstår med arbetsmiljön på arbetsplatser med långa entreprenadkedjor.

Här finns det många otydligheter. Det leder inte så sällan till att alla pekar på alla och alla gör allt för att komma undan.

I min värld är det viktigt att värna om människan som riskerar utslitning och skada. För ingen vill väl orsaka att en annan människa skadas eller avlider. Även slarv med att inte skapa rotation eller förutsättningar till varierat arbete slår ut byggnadsarbetare från arbetsmarknaden.

Att i dag hamna vid sidan av på grund av utslitning

är inte sällan en mindre katastrof för den enskilde. Min uppfattning är att arbetsgivare som inte tillser att det finns bra förutsättningar skall tillskrivas ett mycket större ansvar än i dag.

Här behöver vi alla arbeta för att påverka politiskt och via våra kollektivavtal. Huvudentreprenören skall inte komma ifrån sitt ansvar för dem som arbetar på arbetsplatsen utan skall säkerställa en bra arbetsmiljö för alla som finns innanför grindarna.

Beställare som använder bygglidningsföretag eller liknande som saknar avtal skall vara ansvariga för arbetsmiljön i egenskap av beställare.

NÄR DU HÅLLER denna tidning i din hand lackar det mot jul och regionen har skickat sina motioner till kongressen och valt ombuden. Ombuden ska nu föra regionens talan om hur vi skall göra för att förbättra villkoren på arbetsplatserna och i livet för våra medlemmar. Ett stort ansvar som jag vet att ombuden tar på största allvar.

De killar och tjejer som nu är våra ombud på kongressen behöver allt stöd de kan få så titta in på vår hemsida för att se vilka som blev valda och hur du kan komma i kontakt med dem för att ställa frågor eller dela funderingar.

Sedan finns vår mail tyckertilvast@byggnavads.se där du som medlem kan ställa frågor eller dela funderingar direkt till mig.

God Jul och
Gott Nytt År.

Tomas Emanuelsson
Ordförande Byggnads väst

Vibrationsskador har ökat allt snabbare de senaste åren och är i dag den vanligaste arbetsskadan.

Bara i Göteborgsregionen dyker det varje år upp 70–80 nya personer med kroniska skador.

Vi har träffat en av de yngsta.

CLAUDIU ANGHELUTA

Ålder: 36 år.
Gör: Arbetslös. Tvingades sluta som byggnadsarbetare sedan han drabbats av allvarliga vibrationsskador.

SÖNDESKAKAD vid 36

Claudiu Angheluta är bara 36 år. Ändå är han förbrukad som byggnadsarbetare.

Detta efter att ha arbetat i tio år med vibrerande maskiner och verktyg i för långa och många pass.

Han har ont när vi träffas på Järntorget. Ont varje dag.

– Det värker i axlarna och jag har ingen kraft i armarna och händerna. Jag kan inte längre gå till gymmet. Jag kan inte köra bil längre sträckor, säger Claudiu Angheluta som vill varna andra genom att berätta.

HAN KOM TILL Sverige från Rumänien för tio år sedan. Han började direkt jobba heltid som byggnadsarbetare. I slutet av 2007 började han på en Rivnings- och saneringsfirma i Göteborgstrakten.

Det var många tunga jobb och mycket gjordes med vibrerande maskiner.

Efter några år tog vibrationerna ut sin rätt.

– Det började med vita fingrar och domningar i musklerna. I perioder somnade armarna, men du vet, man tänker inte så mycket på det. Det är viktigt att ha ett jobb och att tjäna pengar.

Samtidigt fick företaget ett stort projekt där de sanerade 500 lägenheter.

– Jag jobbade med bilmaskin, en roterande slip och sågade i betong. De skakar som fan. Varje dag höll jag på fem-sex timmar. Det jobbet tog ett år.

Efter det blev problemen i axlar och händer allvarligare. Smärtan fanns där dygnet runt liksom kraftlöshet. Claudiu hade svårt att sova.

– Jag åt en massa smärtstillande tabletter och provade att tejpa, men inget hjälpte.

När han inte kunde jobba som tidigare ville företaget säga upp honom.

– De försökte pressa mig att säga upp mig själv, men jag vägrade, berättar Claudiu.

MED HJÄLP AV Byggnads rev företaget uppsägningsspapperen och Claudiu fick andra arbetsuppgifter, men företaget fortsatte pressa honom.

– De sa att jag måste producera. De tänker bara på ekonomin och anställer helst personal från utlandet som inte är med i facket. Chefen kallar dig "pussy" om du går till facket.

Fram tills dess trivdes Claudiu bra på jobbet och såg företaget som sin familj.

– Jobbet betydde allt för mig och jag ringde ofta på min semester och frågade hur det gick för dem. Men när jag fick problem kastade de mig i papperskorgen. Claudiu ser ett mönster.

– I den branschen, på det företaget orkar de flesta max fem år. Sedan är de

Hävdar avtalsbrott

Byggnads Väst driver en process om skadestånd för Claudiu Angheluta och flera av hans före detta kollegor på en rivnings- och saneringsfirma i Göteborgstrakten.

Byggnads menar att de anställda inte fått genomgå de medicinska tester de har rätt till och inte hade chans att upptäcka vibrationsskadorna i tid.

Varje person ska undersökas grundligt vid anställning och sedan minst vart tredje år.

Byggnads hävdar avtalsbrott och begärde i våras en förhandling. Där kom parterna inte överens och nu ska det avgöras på central nivå.

Utnyttjas av företagen

Claudiu menar att vibrationsskador i många fall handlar om ren diskriminering.

– Många företag utnyttjar arbetare från andra länder. De är billiga och företagen kan pressa dem hårt eftersom de är rädda för att gå till facket eller säga ifrån, säger Claudiu.

Han har sett företag ta in rivningsjobb som ska ta 160 timmar om arbetarna får de vilopauserna de ska ha. Sedan pressar de personalen att göra jobbet på 50 timmar.

– De tänker bara på pengar. Ingenting på hur arbetarna känner. Och företagen förlorar ingenting på detta. Den enda som förlorat på det här är jag.

slut. Då hittar företaget ett sätt att sparka dem och skaffar nya anställda.

När han kom till en läkare 2015 fick han det klassificerat som en arbetsskada. Han har sju procents invaliditet från axlarna ner till händerna.

TROTS ATT HAN inte jobbat med vibrerande maskiner på två år har det inte blivit så mycket bättre.

– Det är kroniskt och kommer aldrig bli som förut, säger läkarna.

Byggnads Väst driver nu en process om skadestånd för Claudiu och ytterligare en handfull arbetare på samma företag

För Claudiu gäller det nu att hitta en annan väg fram i livet. Hans högsta önskan är att hitta ett nytt jobb med hjälp av Galaxen.

– Kanske kan jag validera mina studiebetyg från Rumänien.

Hoppet står till ny teknik

Forskningsprojektet "Noll vibrationsskador" siktar på att ta bort alla vibrationsskador i byggbranschen med hjälp av ny teknik i verktygen.

Men marknaden är trög.

Vibrationsskador är i dag den vanligaste godkända arbetsskadan. Många byggnadsarbetare får allvarliga, kroniska skador på nerver och muskler.

Ett problem är att arbetarna jobbar för länge utan paus. Ett annat att arbetsgivarna inte erbjuder de medicinska kontroller de är skyldiga att skicka sina anställda på.

Samtidigt går arbetet med att få ut lågvibrerande, handhållna maskiner på marknaden långsamt.

– Vi borde ha kommit mycket längre. Problemet är att det inte slår igenom för de verktyg som används av byggnadsarbetare, säger överläkaren och professorn Lars Gerhardsson.

Han har drygt 30 års erfarenhet av arbetsmedicin och är ansvarig för ett av delprojekten i "Noll vibrationsskador". Där tittar han på hälsomått och hur de påverkas av vibrationer.

Till vardags jobbar Lars Gerhardsson på arbets- och miljömedicin (AMM) som är en integrerad verksamhet vid Sahlgrenska universitetssjukhuset och Göteborgs universitet.

DE SENASTE FEM-SEX åren har fokus lagts på verktygsförbättring.

– Att få ner exponeringen är det som har bäst effekt när det gäller att minska vibrationsskadorna.

Det finns i dag väl prövade metoder för att ta bort vibrationer. Den så kallade motmassetekniken släcker ner vibrationerna i ett verktyg effektivt. En annan metod bygger på balansringar.

LARS GERHARDSSON.

– Tanken med det här projektet är att få ner vibrationerna med 50 upp till 80 procent. Ofta är det inte mycket som behöver ändras och det behöver inte bli särskilt mycket dyrare. Ibland kan det räcka med gummibussningar, säger Lars Gerhardsson.

PROJEKTET "NOLL VIBRATIONER" har pågått i drygt två år och går nu in i sitt slutskede. Lars Gerhardsson och hans kollegor hoppas på nya pengar och en fortsättning i ytterligare två år.

– Då kan vi verkligen ta krafttag.

De flesta som söker läkare för vibrationsskador är en medelålders man.

På arbetsmiljökliniker runt om i landet har de sett att skadorna också drabbar allt fler unga.

– Ett typiskt exempel är någon som jobbat med bilning i åtta timmar per dag. Ingen klarar att jobba så särskilt längre.

Kroniska vibrationsskador kan uppstå snabbt.

– Redan efter ett par år kan en person ha fått allvarliga skador, säger Lars Gerhardsson.

Sam Ekman har varit MB-ledamot i fyra år.

– De största utmaningarna är att jobba upp engagemanget från arbetskamraterna och att vi får delaktighet i ett tidigt skede i företagets planering, säger han.

TIO ÅR. I grunden är han träarbetare och sedan 2007 har Sam Ekman jobbat med fackliga frågor.

Många utmaningar för en MB-ledamot

Sam Ekman är 35 år och jobbade tidigare som träarbetare. Nu är han MB-ledamot och handläggare för arbetsmiljöfrågor på heltid hos Peab Sverige AB.

Våra MB-ledamöter är ryggraden inom Byggnads när det gäller nästan alla frågor utom lönen. De bygger relationer med platschefer och andra chefer och för medlemmarnas talan i förhandlingar. (Se faktaruta)

För Sam Ekman har det varit en tioårig facklig karriär inom Byggnads.

– Jag började som skyddsombud och lagbas. Ingen annan ville vara lagbas och jag ville prova på.

Det ledde till ett ännu större intresse och engagemang för fackliga frågor.

– Framförallt när det gäller arbetsmiljöfrågor. De ligger mig varmast om hjärtat. Och att kunna påverka omgivningen, säger Sam.

HAN TRIVS VÄLDIGT bra med sitt jobb och möter flera intressanta utmaningar varje vecka.

– Mycket handlar om att försöka få tillbaka lite engagemang från medlemmarna och arbetskamraterna. Vi måste få till bättre delaktighet. Det är inte bara inom Byggnads. Det gäl-

ler hela samhället. Många har det bra och surfar på. Det är så mycket som de tar som självskrivet och tänker att "så här har det alltid varit."

Det är också många tuffa situationer mellan arbetsgivare och arbetare. – Ibland är det ganska tufft klimat. Det kan vara väldigt svart och vitt ibland. "Jag har rätt och du har fel."

– Det är lätt att vara överens i mjuka frågor och när vi småpratar, men när det ska skrivas ner konkreta åtgärder blir det lätt konflikter.

Arbetsdagarna är väldigt olika. Ofta börjar de med ett arbetsplatsbesök. Det kan vara en skyddsron-

MEDBESTÄMMANDE

MB är förkortning för medbestämmande. Alla MB-ledamöter ingår i en MB-grupp och är Byggnads lokala fackliga organisation ute på arbetsplatserna.

MB-gruppen ska bland annat:

- ✓ Bevaka medlemmarnas intressen gentemot arbetsgivaren
- ✓ Verka för en god och säker arbetsmiljö
- ✓ Bedriva informations- och utbildningsverksamhet
- ✓ Vid UVA-möten rapportera från regionfullmäktige och ta upp andra angelägna frågor.

MER OM MB

MB-ledamöterna är arbetskamrater som bygger relationer med platschefer och andra chefer.

Byggnads MB-ledamöter fångar upp frågor och problem i ett tidigt skede och visar vägen till lösning.

Med en stark MB-verksamhet har vi som fackförening många möjligheter att delta i arbetsgivarnas diskussioner.

Många MB är också handläggare i arbetsmiljöfrågor (HAM) och har kontakt med skyddsombuden.

Medbestämmandet och samverkan med arbetsgivarna är något vi och andra fackförbund tillsammans har kämpat hårt för att få. Det ska vi vara rädda om.

där det saknas skyddsombud. Sam hjälper också till med försäkringar när det varit en arbetsplatsolycka.

HAN SER ATT arbetarna är mer medvetna nuförtiden och biter kanske inte ihop lika länge med arbetsskador som tidigare.

– Det märks att fler reagerar och säger ifrån om en ställning är dåligt monterad eller om något annat inte fungerar. Och där tycker jag att vi har ett bra samarbete med företaget på chefsnivå.

"Skyddsfrågor har alltid intresserat mig"

Sedan november 2005 jobbar jag som servicemontör på Bravida VS Trollhättan.

Jag sysslar mest med försäkringsjobb, typ vattenskador, brandskador ihop med Peab byggservice i Trollhättan.

Skyddsfrågor har alltid intresserat mig och jag har fler fackliga uppdrag. Jag är huvudskyddsombud på Bravida sedan 2010.

Jag är även MB-ledamot sedan 2014 och har deltagit på möten med Bravidas regionala MB-grupp för region Vänern.

Är även försäkringsinformatör för facket och dom kollektivavtalades försäkringar sedan 2012.

Jag tycker det är viktigt och intressant att arbetarna får ut sina pengar i samband med skador och sjukskrivningar. Detta funkar bra ihop med mitt arbete som skyddsombud.

Min vardag

Förtroendevald

Martin Gustavsson 46 år, Brålanda
Servicemontör hos Bravida

Förra hösten deltog jag i Byggnads VVS rikskonferens på Rönneberga i Stockholm.

I år blev jag invald till regionfullmäktige i Byggnads Väst av Vänersborgsavdelningen.

ACKORDSTAGARKURS FÖR VVS-MEDLEMMAR

Under två dagar var det en ackordstagarutbildning i Göteborg.

Sebbe Öst (bilden) fick sig ett garv åt ett räknefel.

Även om många av de 20 deltagarna har jobbat i flera år var det tydligt att det fanns mer att lära.

Känner du själv att du vill bli bättre på att räkna ut din egen lön. Anmäl dig till nästa kurstillfälle.

Informationen läggs ut på vår hemsida www.byggnads.se

• Vad tycker du om utbildningen?

KAJ MARTÍN
Rörläggare,
Kungälv's rörläggeri

– Det har varit alla tiders, jättebra. Det skadar aldrig att friska upp minnet.

TOMAS DE SILVA
Rörläggare,
Caverion Göteborg

– Det är intressant. Jag jobbade i byggbranschen tidigare, men har varit på Volvo i tio år så jag behöver fräscha upp mina kunskaper.

– Det är samma grunder, men det har hänt mycket på tio år. Det är ett helt annat tänk nu.

Anders Karlsson
Regionalt skyddsombud

En skakande verklighet

Efter att under vecka 40 genomfört Skyddsombudets dag på flera platser i regionen och därefter under arbetsmiljöveckan försökt sätta strålkastarljuset på riskerna med vibrationer, kan jag konstatera att mycket arbete återstår. Okunskap och ointresset är på sina håll totalt.

På andra ställen kan man skönja ett begynnande arbete med att komma till rätta med problemen.

I de fåtal inlämnade enkäter angående vibrationer som jag tagit del av, beskrivs avsaknad av riskbedömningar, åtgärder, information och erbjudande av medicinska kontroller.

Jag vill samtidigt passa på och tacka de skyddsombud som deltagit och skickat in enkätsvaren.

VIDARE KAN JAG MEDDELA att Försäkringskassan effektivt fullföljer givet uppdrag med att sänka sjukta-len på sedan tidigare känt sätt.

” Jag vill passa på att tacka de skyddsombud som deltagit och skickat in enkätsvaren.

En annan favoritmyndighet, Arbetsmiljöverket, fortsätter sitt arbete med att förenkla arbetsmiljö-reglerna. Nuvarande 72 föreskrifter skall bantas ned till 17. När myndig-heten är klar med sitt förenklingsar-bete kommer man säkert att kunna bedriva sitt tillsynsuppdrag via sin webbsida. Kan man besöka en läkare genom en app, så varför inte. Välkommen sköna framtid.

Vad medlemmarna tjänar

De flesta jobb kan mätas. Det är inte ovanligt att lönen ökar med 20 kronor/ timmen eller mer. Det höjer dessutom både pension och semesterlön. Regionens högsta förtjänster redovisas här.

Samtliga mätningar finns bakom medlemsinloggningen på **Byggnads hemsida**, byggnads.se. Frågor om statistik och prestationslön kontakta **Conny Johansson**: 010-601 14 13.

Prestationslönestatistik TBMA* 1 september– 31 oktober

	Företag	Objekt, ort	Fördelningstid	Förtjänst	Löneform
1	GH Olofsson Bygg & Entreprenad	McDonalds Ulricehamn	1 127	301,01	Ackord
2	Göteborgs Fasadputs AB	Solstenen	2 240	282,20	Ackord
3	A Olsson Grund & Betong	Kv Spoven/Kv Sådesårlan	781	277,04	Res
4	Göteborgs Fasadputs AB	BRF Lorensberg 2238	120	272,79	Ackord
5	Göteborgs Fasadputs	BRF Lorensberg 2238	3 783	269,30	Ackord
6	Konceptbyggen i Väst AB	Majstångsgatan	2 332	268,25	Ackord
7	Göteborgs Fasadputs	BRF Lorensberg 2238	3 943	265,00	Ackord
8	Asplunds Bygg i Mellansverige AB	Ekedal södra	3 547	256,49	Ackord
9	Hansson & Söner AB	Betongarbeten Lynx	2 905	252,57	Ackord
10	Rydler's bygg	Björnen, Vårgårda	1 778	248,75	Res
11	Puts & tegel i Örebro AB	Bonagården	1 216	245,38	Ackord
12	Pettersson & Hansson	Hjorten 3	3 712	244,10	Ackord
13	Majvik Bygg AB	Puketorp hus P1, P2 och P3	4 701	243,77	Ackord
14	Majvik Bygg AB	SGS Guldhedstornet	412	243,16	Ackord
15	Peterson & Hansson	Ekbacka BRF 1	2 002	242,12	Ackord

*TBMA = trådbetong, murare, anlägg

Prestationslönestatistik övr. yrk. 1 september– 31 oktober

	Företag	Objekt, ort	Fördelningstid	Förtjänst	Löneform
VVS	Inga inmätta timmar under perioden	-----			
Golv	Sandå Sverige AB	30116465, 30116375/AK	14	327,83	Ackord
Golv	Kakel & Byggkeramik, Falk	Klippstigen 6/TS	2	325,76	Ackord
Golv	Sandå Sverige AB	A-ringen, Nyvången, Strandv	43	309,60	Ackord
Glas	Inga inmätta timmar under perioden	-----			
Platt	Inga inmätta timmar under perioden	-----			
Ställ	Inga inmätta timmar under perioden	-----			

CLAES BILLINGS DAL

Ålder: 65 år.

Bor: Skepp-landa.

Familj: Fru, två vuxna barn och fyra barnbarn.

Bakgrund: Började på yrkeshögskolan 1968. Jobbade på BPA 1970–1974. Sedan dess har han jobbat 43 år på NCC.

Gör: Jobbar tre dagar i veckan trots att han uppnått pensionsåldern.

Claes jobbar vidare efter 65

NCC har en bra personalpolitik. Det är också ett fritt och bra yrke. Man får byta arbetsplats och träffa nya vänner.

Claes Billingsdal fyllde 65 år i vintras. Han kunde gått i pension, men liksom många andra valde han att jobba vidare som träarbetare hos NCC tre dagar i veckan. – Det känns bra säger han.

Vi träffas på ett bygge på Hisingen i Göteborg. Claes Billingsdal håller på att montera lås i ett nästan färdigt hus.

Det är hans 43:e år som snickare. 40 av dem har han varit lagbas hos NCC.

– Jag har börjat trappa ner och lämna över den biten, säger han.

Tillsammans med arbetsgivaren hittade han en lösning där han jobbar måndag, tisdag och onsdag.

– Så länge kroppen orkar är det inga problem. Jag har haft lite krämpor i knäna och så, men det har fungerat bra.

Sedan fortsätter jag mycket för den sociala biten. Det och att frugan är yngre och hon jobbar fortfarande fyra dagar i veckan.

NUFÖRTIDEN HAR DE tre dagar tillsammans varje vecka.

– Vi brukar göra saker gemensamt, ta husbilen och åka runt, säger Claes.

Kanske jobbar han fram till nästa semester.

– Vi får se. Kanske går jag ner på två dagar eller så slutar jag helt.

På samma bygge jobbar det en kollega som fyllt 68 år.

– Det är rätt många som jobbar lite längre, de som orkar. Det är inte så lätt att bara lägga av. Det är en stor omställning.

När Claes tittar tillbaka på vad han åstadkommit under sina år är det svårt att välja ut enskilda byggen.

– Vi byggde väldigt många villaområden på 70-80-talet och en bit in på 90-talet. Jag minns ett äldreboende vi byggde i Ölslanda 1997 och ett äldreboende/dagcenter i Torslanda 1993. På senare år har det mest varit flerbostadshus.

Nu jobbar han på som träarbetare precis som vanligt. Men det är lite mer monteringar och så har han ansvar för beställningar av järnväror och maskiner.

Vad är den största skillnaden jämfört med när du började?

– Vi har fått arbetskläder, bättre hjälpmedel. När jag började jobbade vi åtta och en halv timme per dag. Allt det där är saker vi har fått kämpa för, men som unga kanske tar för givet.

POPULÄRA. Jack Rolka hade med sig t-shirts till Påfarten i Bengtsfors. Det fanns bara två large och resten medium vilket gav en del skratt bland deltagarna från Syrien, Somalia, Kongo, och en palestiniern från Libanon.

Påfarten på arabiska

ABF i Bengtsfors kallade och Byggnads Västs Jack Rolka ryckte ut för att hålla en unik Påfarten.

Deltagarna bestod av elva från Syrien och en vardera från Libanon, Somalia, Kongo Kinshasa och Sverige.

De flesta var relativt nyanlända. Alla deltar i ett kommunalt projekt i Bengtsfors. Hassan från Syrien var tolk och med lite hjälp av andra frivilliga tolkar kunde Jack Rolka ge kursdeltagarna en lektion i fackets historia i Sverige. De stora dragen kom med.

Den stora utmaningen var att lära ut vad en fackförening är och hur de fungerar i Sverige.

– Det var jättemånga intressanta diskussioner, sa Jack som tidigare hållit i Påfarten på polska men aldrig arabiska.

HJÄLPEMEDEL. Jack Rolka har en verktygs-låda med böcker, bland annat olika avtal.

HAN BÖRJADE MED att fråga vad som gör livet gott att leva för deltagarna. Familjen, träffa kompisar, titta på fotboll, gå i skogen var några av svaren. Många tog upp matlagning som ett stort intresse.

– En människas drömmar är viktiga i det fackliga arbetet, sa Jack.

Där har facket genom åren kämpat för att vi ska ha det som vi har det i dag.

– Fackets uppgift är att samlas kring gemensamma bekymmer. För att vara

starka måste vi gå ihop och prata med varandra, förklarade Jack.

Bengtsfors är en kommun med en åldrande befolkning och kommunalrådet Per Eriksson kom förbi och förklarade hur viktiga de nyanlända är för kommunens framtid. Flera av dem jobbar inom satsningen Extrajobb, men hoppas såklart på att få mer permanenta jobb i framtiden. Och det är där Byggnads information om fackets arbete kom in i bilden. Det finns skyldigheter och rättigheter i Sverige som många inte känner till.

DET FINNS FACKFÖRENINGAR i Syrien men få är med och de är svaga. När Jack gick tillbaka till 1850-talet och berättade om hur fackföreningarna växte fram var det många som kände igen sig.

Det blev också många skratt under dagen. Ibland på oväntade ställen.

– Det var en rolig dag, sa Jack.

KRÖNIKA

Reagera om du upptäcker brister

Jag får ofta frågan vad Byggnads gör för att motverka osund konkurrens mellan företagen. Frågorna kommer både från medlemmar och från arbetsgivare som känner att det inte går att konkurrera med de företag som bedriver oseriös verksamhet.

Jag kan lova er alla att Byggnads dagligen arbetar med att motverka osund konkurrens på vår arbetsmarknad.

Medlemmar och förtroendevalda på våra arbetsplatser gör ett fantastiskt arbete med att bevaka så att det inte förekommer lönedumpning. Tillsammans arbetar vi för att ingen ska tvingas arbeta för sämre villkor än vad kollektivavtalen säger.

IBLAND FÅR JAG en känsla av att arbetsgivare vill att det är Byggnads som med ett trollspö ska fixa allt som är fel i vår bransch. Men vad har arbetsgivarna själva för ansvar, vad gör arbetsgivarna själva för att råda bot på den osunda konkurrensen?

Vem är det som handlar upp företag? Jo, det är arbetsgivarna, eller hur?

Vem är det som säljer arbeten till underentreprenörer? Jo, det är arbetsgivarna.

Om det skulle visa sig att en underentreprenör inte följer våra kollektivavtal, vems ansvar är det då att avsluta samarbetet? Jo, det är arbetsgivarna.

NÅR VAR DU SOM MEDLEM senast med om att samarbetet med en underentreprenör avslutades på din arbetsplats för att de inte följde kollektivavtalet? Ställ krav på din arbetsgivare så att hen inte anlitar oseriösa företag.

Upptäcker du fel och brister ska du alltid kontakta de förtroendevalda på din arbetsplats, om det inte finns någon förtroendevald kontaktar du något av Byggnads kontor.

Men jag har ytterligare en uppmaning till dig som medlem. Om du upptäcker att något på din arbetsplats är fel så fråga din arbetsgivare varför hen inte agerar.

Upptäcker du att en underentreprenör på din arbetsplats arbetar på sämre vill-

kor än kollektivavtalet, fråga din arbetsgivare vad den tänker göra och varför din arbetsgivare har anlitat detta företag?

MIN UPPMANING TILL DIG som arbetsgivare som läser detta är: Samverka med oss i Byggnads för att motverka osund konkurrens. Byggnads har fantastiska medlemmar och förtroendevalda som kan vara med i arbetet för en sund arbetsmarknad.

Tillsammans kan vi skapa ordning och reda i den fina bransch vi alla älskar att verka inom!

Här är en utsträckt hand till arbetsgivarna. Byggnads medlemmar och förtroendevalda är beredda att samverka för ordning och reda. Hör av er så kan vi tillsammans hitta former och vägar för att gemensamt upprätthålla våra kollektivavtal!

Parham Pour Bayramian
Avtalsansvarig

TOLKADE. Hassan från Syrien hjälpte till med arabiskan.

GRUPPARBETE. Deltagarna fick välja fem förmåner som de tyckte var viktigast

WASSIM.

MOHAMMAD, TAREK, MOHAMMAD OCH HUSSAM.

MAGDY. Lyssnade i sex timmar.

ORGANISERAR. Annelie Stigsson är en av Byggnads Väst sex projektanställda som jobbar med att värva medlemmar och informera om facket på arbetsplatserna. På fritiden satsar hon bland annat på EM i Obstacle Course Racing.

ANNELIE "MULTISTICKAN" STIGSSON

Ålder: 34.

Bor: Gånghester.

Familj: Har sina två söner [fyra och sex år] varannan vecka.

Gör: Plattsättare/golvläggare. Men fram till jul projektanställd av Byggnads Väst i vårt organiseringsprojekt.

Fritid: Tränar så mycket det går och tävlar i Obstacle Course Racing som är olika typer av hinderbanor. Sikt

på att vara med i EM nästa år.

Övrigt: Åker longboard, snowboard, surfar, syr barnkläder. Har spelat fotboll i division 1 med Dalsjöfors Goif.

Hon är testpilot åt Blåkläder som hon hjälper att prova ut kläder åt.

– Jag hjälper dem att utveckla arbetskläder för kvinnor. Nu har de fattat att vi vill ha lite snyggare grejer.

MOT TOPPEN. Annelie sikt på EM i Obstacle Course Racing. Här på väg upp för Holmenkollens backhoppbacke

Bild: ETMOINER MOIJE GUTIERREZ

Annelie – en multisticka på värvarstråt

När Annelie Stigsson spelade elitfotboll kallades hon "Stickan". Hon har åkt snowboard i 20 år, hon har provat surfa, syr barnkläder och framförallt sikt hon mot eliten i Obstacle Course Racing [hinderbanor].

Så nu är hon "Multistickan".

Hon kommer in på Byggnads kontor i Göteborg med en longboard, en annan sport hon håller på med.

– Jag brukar säga att jag är halvbra på

det mesta, säger Annelie "Multistickan" Stigsson.

I grunden är hon plattsättare och golvläggare, men under hela hösten har hon jobbat i Byggnads Västs orga-

niseringsprojekt. Tillsammans med fem andra projektanställda har hon åkt runt på arbetsplatser i Västsverige, pratat om facket för att värva nya medlemmar och inte minst se till att gamla medlemmar stannar kvar.

– **IBLAND HAR** det varit mentalt påfrestande. För det första är jag tjej, sedan tror de flesta att jag är tio år yngre än jag är. Men oftast blir vi väldigt bra bemötta. Det är bra när vi åkt ut två och två. Det är precis som inom facket. Vi är starkare tillsammans och då blir det ett annat bemötande.

– Samtidigt har det varit jättekul när

vi väl kommit över tröskeln i en byggbod. Då är det kul att vara där och jag trivs i byggbranschen.

Tillsammans med de andra i projektet har hon mött väldigt många medlemmar under de här månaderna.

– Jag tycker också att vi har fått många att inse att facket är bra och att ju fler vi är desto starkare blir vi.

Många har starka åsikter om Byggnads.

– Jag har stor respekt för dem som jobbat länge och är kunniga.

DELVIS HOPPADE HON på projektet för att utveckla sig själv som person.

– Jag ser till att hela tiden sätta mig i situationer som jag är obekvämt i och sedan får jag hitta de kunskaper som behövs, säger Annelie.

Hon är den ende i gruppen som inte jobbat fackligt tidigare. När det gäller framtiden är hon osäker på om hon vill jobba med liknande uppgifter.

– Jag vet faktiskt inte. Ibland kan jag bli lite rädd för den okunskap många byggnadsarbetare har. En vanlig kommentar vi fått höra är "jag vet faktiskt inte varför jag är med i facket." Då får vi förklara alla fördelar med kollektivavtalet, försäkringar, lönehöjningar. Allt. Då känner jag att det finns ett stort behov.

Många dagar har hon haft hjälp av den starka vilja hon är utrustad med. Precis som inom fotbollen där hon tog sig ända till division 1 och spelade i Dalsjöfors Goif samma år som laget gick upp i allsvenskan.

– Jag var egentligen inte bra på fotboll, men jag hade pannbenet.

EFTER NYÅR ÄR hon tillbaka i vardagen som plattsättare och golvläggare. Ett yrke hon lärde sig från grunden för tio år sedan. Innan det hade hon jobbat på Manpower i fem år.

– Det var precis i samband med finanskrisen 2008. Jag drog i allt och alla.

Jag spelade ishockey då och en pappa till en i laget var plattsättare och jag fick börja som lärling där. Jag fick fråga mig till mina kunskaper.

Hon gick med i Byggnads direkt.

- Jag har alltid tyckt att många ser sina rättigheter och glömmer sina skyldigheter.

FÖR TRE ÅR sedan ökade Annelies intresse för fackliga frågor och hon åkte på Näta som är kvinnor i byggbranschens nätverksträff. Varje vår träffas cirka 40-50 kvinnor från hela landet i tre dagar och delar upplevelser och bollar idéer. Efter det har hon återvänt varje vår.

- Där får jag en boost och kämpaglöd varje gång. Efter årets träff kände jag att jag ville engagera mig själv mer fackligt. Så jag gick in på kontoret i Borås och frågade om de hade något uppdrag. Precis då var det här projektet i startgroparna och Tomas Fernfelt frågade om jag var intresserad, berättar Annelie.

Det är väl ett ord som sammanfattar henne ganska bra. Intresserad. Och när vi ska ta bilder hoppar hon plötsligt upp på en container.

Även om hon har många intressen är det ett som tar det mesta av fritiden nu och det är satsningen på Obstacle Course Racing som hon började på allvar för ett år sedan. Grundfysiken för löpning har hon från fotbollen, så det blir fokus på styrka.

HON ÄR MED i ett multisportteam och det är ett tight gäng från olika delar av Sverige och team som åker runt på tävlingar på helgerna. Som Toughest i Oslo. Det finns lite olika namn och banorna och hindren varierar mycket från gång till gång. En bana kan vara två-tre kilometer lång med flera varv. Toughest viking är åtta kilometer lång och ett varv.

- Målet är att någon gång vara med på EM eller VM individuellt. Och ta en pallplats på någon större tävling. Hitills har jag som bäst varit fyra.

Med tanke på att hon har sina söner varannan vecka är garaget hemma i Gånghester ombyggt till en träningslokal.

- När jag inte har barnen blir det äta, sova träna, sedan ska jag ha ett liv utanför också. Jag har en gigantisk vän-skapskrets som ska underhållas.

SLÅSS MED HÖJDSKRÄCK. Här går det bra, men ibland på höga hinder där deltagarna ska hoppa ner i vatten kan Annelie Stigsson bli stående en halv minut och inte våga hoppa. Den här höjdskräcken är något hon försöker träna bort. Bland annat har hon tränat att hoppa från åtta meter på en båt i hamnen. Hon har även utmanat sig genom att klättra i berg och åka helikopter.

Hänt i Byggnads Väst

Vi vill ha din bild!

Har du fotograferat någon facklig aktivitet? Skicka in en bild till peter.gustafsson@bygg-nads.se så kanske den kommer in i Byggvästen.

8 SEPTEMBER. Byggnads Väst höll Påfarten i Trollhättan för det här gänget. De fick också en hemläxa. Att värva en medlem var och lägga ut den här på Facebook.

21 SEPTEMBER. Snickare hos Peab i Borås får besök av Byggnads Västs organiseringsprojekt.

1 SEPTEMBER. Dessa glada byggare träffade Byggnads Morgan Karlsson vid ett arbetsplatsbesök på 11-kaffet. De arbetar hos Per Jacobsson byggnads AB som bygger hyreslägenheter åt Tjörns kommun i Källekärr.

HATTEN AV! Det var stort intresse för Byggnads kongress nästa år när Göteborgskretsen träffades. Här är votering begärd och ska verkställas. Gå in på Byggnads hemsida och se vilka ombud vi skickar från kretsen och hela regionen.

SKYDDSOMBUDENS DAG. I Halmstad. Här med utbildning om vibrations-skador. Viktigt att vi alla lär oss gränsvärden för vibrationer i olika maskiner och verktyg. Kräv din rätt till paus och läkarbesök!

Välkommen på medlemsmöte

Varje medlem tillhör en medlemskrets och bostadsorten avgör vilket möte som är ditt. Kontaktpersoner och mer info finns på hemsidan, byggnads.se/vast (klicka på **Medlemskretsar**). De medlemskretsar som inte har med sina möten här kan ha lagt in dem på vår hemsida. Eller ring närmaste Byggnadskontor (se sidan 2).

VERKSAMHETSKRETSAR

Fyrbodal

Årsmöte.

Tid: 25 januari 18.00.

Plats: Byggnads Västs lokaler, Swedenborg Center, Trollhättan.

Göteborg

Årsmöte.

Tid: 24 januari klockan 17.00, fika från klockan 16.30.

Plats: Heurlins plats, utbildningslokalen på våning 2, baksidan av Folkets Hus.

Halland

Årsmöte.

Tid: 24 januari klockan 18.00

Plats: Fackens hus, Andersbergsringen 104

Sjuhärad

Årsmöte.

Tid: 25 januari klockan 18.00

Plats: Arbetarrörelsens hus, Norrby Tvärgata 3, Borås

Skaraborg

Årsmöte.

Tid: 25 januari klockan 17.30

Plats: Skara stadshotell.

KOMMUNKRETSAR

Bengtsfors Ed

Årsmöte

Tid: Torsdag 18 januari klockan 16.30.

Plats: Restaurang Tjuren, Ed.

Vänersborg

Årsmöte.

Tid: Tisdag 23 januari klockan 18.30.

Plats: Nygatan i Vänersborg.

Lidköping

Årsmöte.

Tid: Torsdag 18 januari klockan 18.30

Plats: Gillestugan, Lidköpings Folkets hus

Stenungsund

Tid: Måndag 5 mars klockan 17.30.

Plats: ABF studielokal, Gärdesvägen 2-4 i Stenungsund

Pro Göteborg och Byggnads pensionärer

Mötesdagar under våren: 17 januari, 14 februari och 14 mars.

Tid: 11.00–14.00 vid alla tre tillfällen.

Plats: Alla möten hålls i Byggnads lokal på Heurlins Plats 9, vån 2 (baksidan Folkets Hus), Göteborg.

Kom och träffa dina arbetskamrater under trevliga former. Kaffe och mackor serveras.

Så blir du medlem i facket

Inträdesansökan

Enklast är att fylla i dina uppgifter på hemsidan byggnads.se. Klicka på fliken **Medlemskap/Bli medlem**.

Medlemsavgiften

Lönen avgör storleken på din medlemsavgift. Ange din inkomst på byggnads.se. Logga in på medlemssidorna och följ instruktionerna. På hemsidan ser du också de olika avgiftsstegen. Du kan också ringa för att få hjälp: **010-601 14 14**.

Autogiro

Att betala avgift via autogiro är bekvämt. Skriv ut blanketten från hemsidan eller ring telefonnumret ovan så skickar vi en blankett till dig.

Nästa nummer

Vi träffar bland annat **Jonny Klaesson** och **Robin Nilsen** som tagit yrkesbevis.

– För mig var det som att ta studenten. Nu kan jag känna en stolthet, säger Jonny.

Vi berättar om olika vägar till yrkesbevis.

Byggvästen har också varit i Lidköping och träffat Bengt-Göran Johansson som är tacksam över det stöd han fått av Byggnads efter sin olycka.